

การพัฒนาารูปแบบ การใช้แบบประเมิน OAS Scale (Overt Aggression Scale)
“แบบ shortcut” เพื่อลดอุบัติการณ์ความเสี่ยงจากพฤติกรรมก้าวร้าวในผู้ป่วยจิตเวช
DEVELOPMENT OF A “SHORTCUT” OVERT AGGRESSION SCALE (OAS)
ASSESSMENT TOOL FOR REDUCING THE INCIDENCE OF AGGRESSIVE BEHAVIOR-
RELATED RISKS IN PSYCHIATRIC PATIENTS.

นางสระบัวลัย หนองกก, นางนงคราญ สมยีน, นางวิมลฤดี ไช้คำ
กลุ่มงานจิตเวชและยาเสพติด โรงพยาบาลราชสีไศล

ผู้ป่วยโรคทางจิตเวชมีความผิดปกติในด้านความคิด การรับรู้ อารมณ์ และสังคม แสดงออกให้เห็นได้ทางพฤติกรรมต่างๆ ผู้ป่วยก้าวร้าวรุนแรง หมายถึง ผู้ป่วยที่มีคำพูดหรือพฤติกรรม มีแนวโน้มที่จะทำการก้าวร้าวรุนแรง อาจเป็นอันตรายต่อตนเอง ผู้อื่น หรือทรัพย์สินได้ ซึ่งปัจจุบันจะพบผู้ป่วยที่มีอาการทางจิตมีแนวโน้มพฤติกรรมรุนแรงเพิ่มมากขึ้น จากการดำเนินงานคลินิกจิตเวช พบผู้ป่วยที่มีอาการก้าวร้าวรุนแรง ในปี 2565-2567 คิดเป็นร้อยละ 3.80, 3.95 และ 4.97 ตามลำดับ ปี 2568 ได้มีการพัฒนาการแบบประเมิน OAS Scale (Overt Aggression Scale) “แบบ shortcut” เพื่อลดอุบัติการณ์ความเสี่ยงจากพฤติกรรมก้าวร้าวในผู้ป่วยจิตเวช โดยใช้วงจรล้อการพัฒนาคุณภาพ และการเรียนรู้ (Plan-Do-Study-Act) มาเป็นกรอบในการดำเนินงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาการลดอุบัติการณ์ความเสี่ยงจากพฤติกรรมก้าวร้าวในผู้ป่วยจิตเวช จากการใช้แบบประเมิน OAS Scale (Overt Aggression Scale) “แบบ shortcut” ขั้นตอนการศึกษาประกอบด้วย 1) การวางแผน (Plan) 2) การปฏิบัติ (Do) 3) การศึกษาผลการดำเนินงาน (Study) 4) การพัฒนา (Act) ขอบเขตการดำเนินงานเป็นการดำเนินงานครอบคลุมการดูแลผู้ป่วยในโรงพยาบาลและในชุมชน ระยะเวลาในการพัฒนา เดือนมกราคม พ.ศ. 2568 – เมษายน พ.ศ. 2569 วิเคราะห์ข้อมูลผลการดำเนินงานในเชิงคุณภาพและปริมาณ ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินผลงาน ประกอบด้วย 1) ร้อยละกลุ่มเป้าหมายที่ใช้รูปแบบการพัฒนา 2) ร้อยละของผู้ป่วยจิตเวชที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง ก่อนและหลังใช้แบบประเมิน OAS Scale (Overt Aggression Scale) “แบบ shortcut” ผลการใช้รูปแบบพบว่า ผู้ป่วยมีค่าคะแนนความก้าวร้าวรุนแรงลดลง ปี 2568 พบอุบัติการณ์ผู้ป่วยจิตเวชที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวระดับ 1 กึ่งเร่งด่วน (Semi urgency) คิดเป็นร้อยละ 1.86 และระดับ 2 เร่งด่วน (Urgency) คิดเป็นร้อยละ 0.98 ตามลำดับ ยังไม่พบผู้ป่วยที่มี พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงระดับ 3 ฉุกเฉิน (Emergency) ซึ่งการใช้แบบประเมิน OAS “แบบ shortcut” มีส่วนช่วยลดระยะเวลาการประเมินพฤติกรรมก้าวร้าว ป้องกันอันตรายจากพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงในผู้ป่วยจิตเวช ให้การพยาบาลผู้ป่วยจิตเวชที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง เพื่อประเมินวางแผนและแก้ไขปัญหาอย่างทันท่วงที

คำสำคัญ : จิตเวชก้าวร้าว OAS Scale Shortcut

เอกสารอ้างอิง

1. กรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุข.(2563).คู่มือระบบการดูแลผู้ป่วยจิตเวชที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรง สำหรับสถาบัน/โรงพยาบาล สังกัดกรมสุขภาพจิต. กรุงเทพฯ: บริษัท พรอสเพอริสพลัส จำกัด.
2. กรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุข.(2563).แนวทางการดูแลผู้ป่วยจิตเวชฉุกเฉิน(Acute Care) สำหรับหน่วยบริการสาธารณสุข (ระดับ A, S, M1 และ M2) ฉบับทดลองใช้. กรุงเทพฯ: บริษัท ปียอนด์ พับลิชชิง จำกัด.
3. กรมสุขภาพจิต. (2566) มาตรฐานการปฏิบัติงานการดูแลผู้ป่วยจิตเวชและยาเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรง.กรุงเทพฯ:บริษัท ปียอนด์ พับลิชชิง จำกัด.
4. สุดาพร สถิตยอุทธการและคณะ (2563).ผลของโปรแกรมการจัดการตนเองร่วมกับครอบครัวต่ออาการทางจิตในผู้ที่เป็นโรคจิตเภทเรื้อรัง.วารสารแพทยนาวิ
5. รัศมี ชุตพิมาย. (2565). การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้ป่วยจิตเวชเรื้อรังกลุ่มเสี่ยงในชุมชน ด้วยกระบวนการมี ส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์.วารสารศูนย์อนามัยที่ 9.16(3):851-867
6. หทัยกาญจน์ เสียงเพราะ. (2564).การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้ป่วยจิตเวชที่กลับมารักษาซ้ำโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน.วารสารการแพทย์โรงพยาบาลศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์.36(2):413-426